

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku A.W. i „L.” Sp. z o.o. we W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.
o podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 sierpnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego we W.
z dnia 25 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...]16,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we W. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 listopada 2016 r. oddalił apelację wnioskodawczyni A.W. oraz płatnika składek „L.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. od wyroku Sądu Okręgowego we W. – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 kwietnia 2016 r. oddalającego odwołania wnioskodawczyni oraz płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we W. z dnia 8 maja 2015 r., stwierdzającej, że wnioskodawczyni jako pracownik u płatnika składek „L.” Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 listopada 2014 r. jako pracownik.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawczyni od dnia 1 listopada 2014 r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń jako pracownik spółki „L.” Sp. z o.o. zatrudniony na stanowisku dyrektora zarządzającego z wynagrodzeniem 9.000

zł brutto. Zarząd tej spółki jest jednoosobowy i reprezentuje go prezes zarządu Ł.W., natomiast jako wspólnik wskazana jest A.M. (obecnie W.), która posiada większość 99% udziałów. W ramach zawartej umowy o pracę wnioskodawczynie obowiązana była wykonywać następujące czynności: opracowanie i aktualizowanie wieloletniej strategii firmy, przygotowywanie i udział w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, odpowiedzialność za utrzymanie przewagi konkurencyjnej firmy i za rozwój działalności firmy oraz zespołu, bezpośredni nadzór nad pracą poszczególnych zespołów, wspomaganie głównych procesów negocjacyjnych z klientami, nadzór nad tworzeniem rocznych planów finansowych i ich realizację, stworzenie i wykorzystywanie narzędzi do bieżącego monitorowania wyników firmy, udział w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Od dnia 5 stycznia 2015 r. wnioskodawczynie stała się niezdolna do pracy i do organu rentowego złożyła wnioszek o wypłatę zasiłku chorobowego przypadającego w okresie ciąży.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sady obu instancji uznały, że wnioskodawczynie zawarła z płatnikiem składek umowę o pracę dla pozorów, mając pełną świadomość, że praca ta nie będzie wykonywana w ramach zatrudnienia pracowniczego. Nie świadczyła ona pracy na warunkach pracowniczego zatrudnienia, a podstawowym i jedynym motywem zawarcia pozornej umowy o pracę było dążenie do uzyskania tytułu do ubezpieczenia społecznego z wysoką podstawą wymiaru składek, od której zależą odpowiednio wysokie świadczenia z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego oraz zasiłku macierzyńskiego. Tymczasem wszelkie czynności wykonywane na rzecz spółki wynikały z pełnienia przez nią funkcji jedynego wspólnika, który sprawuje czynności zarządu, kontrolę i czynności nadzorcze wynikające z pozycji właścicielki spółki.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię i niezastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.) i art. 22 § 1 k.p. oraz niewłaściwą wykładnię i zastosowanie art. 174 § 1 i art. 212 § 1 k.s.h. i art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. wskutek wadliwego przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że zadania wykonywane przez skarżącą w spółce „L.” Sp. z o.o. na stanowisku dyrektora zarządzającego pokrywały się z funkcją wspólnika spółki, w

rezultacie czego umowa o pracę z dnia 3 listopada 2014 r. jako zawarta dla pozorów była nieważna.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca sformułowała następujące zagadnienie prawne, „czy w sytuacji, gdy wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wykonuje obowiązki dyrektora zarządzającego w tej spółce jest to równoznaczne z wykonywaniem przez niego praw i obowiązków wspólnika, w tym prawa kontroli przewidzianego w art. 212 § 1 k.s.h., co wyklucza zawarcie z nim przez spółkę ważnej z punktu widzenia art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 22 § 1 k.p. umowy o pracę obejmującej wykonywanie obowiązków dyrektora zarządzającego?”. Wskazała także na potrzebę wykładni przepisów prawnych, tj. art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 22 § 1 k.p. oraz art. 174 § 1 i art. 212 § 1 k.s.h. i art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. budzących poważne wątpliwości, które nie doczekały się wykładni Sądu Najwyższego.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie

argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

Autorka skargi nie tylko nie sprostowała takich wymaganiom, a ponadto rozminięła się z miarodajnymi ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, z których wynikało, że skarżąca ma status właścicielski, bowiem na dzień zawarcia spornej umowy o pracę posiadała 99% udziałów w spółce, która zatrudniła ją jako pracownika na stanowisku dyrektora zarządzającego. Tymczasem z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że wspólnik, który ma większościowe udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie może korzystać z ubezpieczenia społecznego jako pracownik (por. wyroki Sądu Najwyższego z 3 lipca 2011 r., I UK 8/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225, LEX nr 1043990 oraz z 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783). Ujawniony status właścicielski wykluczał kumulację roli pracodawcy i pracownika, tj. pozostawanie z samą sobą przez skarżącą w stosunku pracy podporządkowanej w spółce, będącej w 99% jej własnością. Nie zachodziła też cecha odpłatności takiej pracy, która nie może polegać na przesunięciach w ramach majątku tej samej osoby (skarżącej). Wszystko to oznaczało, że sporna umowa o pracę nie wykreowała stosunku pracy w rozumieniu podstaw kasacyjnego zaskarżenia. Przeciwnie sporny stosunek pracy był pozbawiony konstytutywnych cech pracowniczego zatrudnienia ze względu na zawarcie spornej umowy przez skarżącą w istocie rzeczy z „samą sobą”. Takie jest utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego, podzielane przez doktrynę prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych. Konkretnie rzecz ujmując „samozatrudnienie się” na podstawie umowy o pracę przez skarżącą w okresie zaawansowanej ciąży zostało prawidłowo ocenione jako zmierzające do obejścia prawa w zamiarze nadużycia zawyżonych świadczeń z pracowniczego ubezpieczenia społecznego, któremu nie podlegała. W konsekwencji na jurysdykcyjną tolerancję nie zasługiwało wykreowanie pozbawionego konstrukcyjnych cech pracowniczego stosunku pracy, co dyskwalifikowało pracowniczy tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym

nakierowany na uzyskanie zawyżonych świadczeń z tego ubezpieczenia w związku z intencjonalnymi: deklaracją i opłaceniem wyższych składek przed okresami zamierzonego lub pewnego korzystania ze świadczeń z pracowniczego ubezpieczenia społecznego, bo tego typu działania pozostawały w widocznej *prima facie* ewidentnej sprzeczności z zasadami równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, w tym z zasadą solidaryzmu ubezpieczeń społecznych i przysługiwania proporcjonalnych świadczeń w zależności od wymaganego okresu oraz wysokości opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne. Skarżące mogły zatem przysługiwać tylko świadczenia z potencjalnie adekwatnego dla niej tytułu ubezpieczeń społecznych osób prowadzących pozarolniczą działalność i od podstawy wymiaru składek opłaconych na ten rodzaj ubezpieczenia.

Powyższe prowadziło do odmowy przyjęcia oczywiście bezzasadnej skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

ał